

**EIROPAS KOMISIJAS UN EIROPAS ĀRĒJĀS DARBĪBAS DIENESTA ATBILDES UZ
EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS ĪPAŠO ZIŅOJUMU
“LIELA MĒROGA KORUPCIJAS MAZINĀŠANA UKRAINĀ: VAIRĀKAS ES
INICIATĪVAS, BET JOPROJĀM NEPIETIEKAMI REZULTĀTI”**

KOPSAVILKUMS

I. Kopš Pašcieņas revolūcijas ES ir veltījusi ievērojamu politisko kapitālu un resursus, lai kopā ar Ukrainu īstenotu korupcijas apkarošanas programmu. Dažās jomās Ukraina ir guvusi vērā ņemamus sasniegumus, bet citās joprojām trūkst nozīmīgu sasniegumu.

II. Nav ne universālas korupcijas definīcijas, ne skaidri definētu apakš kategoriju. Strādājot ar Ukrainu korupcijas apkarošanas jomā, ES savos dokumentos nav izmantojusi terminu “liela mēroga korupcija”, bet gan plašāk izplatīto terminu “augsta līmeņa korupcija”.

III. Korupciju kā sarežģītu sabiedrības fenomenu nevar lineāri risināt, izmantojot vienu unikālu stratēģiju. Šis jautājums jārisina daudzdimensionālā veidā. Tieši holistiska un transversāla pieeja korupcijas apkarošanā ir pasaulē atzīta prakse¹.

ES ir pievērsusies korupcijas izskaušanai četros nozīmīgos virzienos.

Pirmkārt, preventīvi, izmantojot savas makrofinansālās palīdzības (MFP) programmas, budžeta atbalstu un vīzu režīma liberalizācijas rīcības plānu, ES pieprasīja ieviest konkurenci dažādās nozarēs. Tas savukārt ievērojami ierobežoja iespējas un liedza vietu augsta līmeņa korupcijai, piemēram, gāzes un banku nozarē, attiecībā uz valūtas maiņas kursu, veselību, konkurences politiku, publisko iepirkumu un valstij piederošu uzņēmumu pārvaldību.

Otrkārt, ES kopā ar starptautiskajiem partneriem bija nozīmīga loma augsta līmeņa (liela mēroga) korupcijas apkarošanas juridiskā un institucionālā pamata stimulēšanā un izveidē – Ukraina ieviesa vienu no visaptverošākajām aktīvu deklarēšanas sistēmām pasaulē un izveidoja specializētas korupcijas apkarošanas iestādes. Tās ir Ukrainas Valsts pretkorupcijas birojs (VPB), Specializētā pretkorupcijas prokuratūra (SPP), Pretkorupcijas augstā tiesa (PAT) un Korupcijas novēršanas valsts aģentūra (KNVA). ES ir sniegusi šīm iestādēm ekspertu atbalstu un spēju veidošanu, izmantojot pašreizējās programmas, kas ir guvušas ticamus rezultātus sarežģītās augsta līmeņa korupcijas lietās, neraugoties uz procesuāliem sarežģījumiem Covid-19 pandēmijas dēļ.

Treškārt, ES ir veikusi lielus ieguldījumus, lai radītu iespējas dinamiskai pilsoniskajai sabiedrībai, pētnieciskajai žurnālistikai un plašsaziņas līdzekļiem, kā arī uzņēmumiem, kas veicina integritātes kultūru gan centrālā, gan reģionālā līmenī.

Ceturtkārt, ES ir sniegusi spēcīgu atbalstu prokuratūras reformām, tostarp ar prokuroru atestāciju visos līmeņos, kā arī ar notiekošo plašāka mēroga tiesu sistēmas reformu. Visi šie elementi ir nozīmīgi ES daudzdimensionālajai pieejai augsta līmeņa (liela mēroga) korupcijas apkarošanā.

---

¹ Sk., piemēram, ANO Pretkorupcijas konvenciju un tehniskās rokasgrāmatas; tikla Eiropas partneri cīņā pret korupciju 2011. gada standartus attiecībā uz korupcijas apkarošanas iestādēm; Eiropas Padomes Pretkorupcijas starpvalstu grupas 2019. gada darbības pārskatu; ESAO 2018. gada stratēģisko pieeju korupcijas apkarošanai.

IV. Galvenie ES dokumenti, kas saistīti ar Ukrainu, konsekventi uzsver cīņu pret korupciju kā vienu no galvenajām prioritārajām darbības jomām trīs svarīgās dimensijās: pirmkārt, izmantojot pastāvīgu *politikas dialogu*, kurā cīņa pret korupciju tiek izcelta augsta līmeņa iesaistē (piemēram, samitu deklarācijās, augsta līmeņa vizītēs), tehniskās sanāksmēs un nozīmīgos dokumentos, piemēram, asociācijas nolīgumā un ES vienotajā atbalsta shēmā 2018.–2020. gadam. Otrkārt, attiecībā uz nosacījumiem tādos *politikas instrumentos* kā MFP, valsts budžeta atbalsta programmas un vīzu režīma liberalizācijas rīcības plāns. Treškārt, saistībā ar *plānošanu*, kas sniedza atbalstu korupcijas apkarošanas un tiesu sistēmas reformām.

Konkrēti, vairākās ES MFP programmās bija iekļauti nosacījumi, kas saistīti ar korupcijas apkarošanas iestāžu, tostarp Pretkorupcijas augstās tiesas izveidi; augsta līmeņa amatpersonu aktīvu deklarāciju pārbaudi; konkurences ieviešanu banku un enerģētikas nozarē, jo īpaši gāzes nozarē; tiesu iestāžu lēmumu izpildes racionalizēšanu; korupcijas novēršanas aģentūru vadītāju atlasī; un VPB un SPP e-lietu pārvaldības sistēmas darbības uzsākšanu. Vīzu režīma atcelšanas apturēšanas mehānisma ziņojumos regulāri ir minēta cīņa pret augsta līmeņa korupciju un nepieciešamība nodrošināt to iestāžu neatkarību un efektivitāti, kuru uzdevums ir apkarot šo konkrēto korupcijas veidu.

Līdzīgi ES Korupcijas apkarošanas iniciatīvas I un II posma plānošanas dokumentos ir vairākas atsauces uz augsta līmeņa korupcijas apkarošanu, un tā bija skaidri norādīta arī valsts veidošanas līgumā (pirmais sagaidāmais rezultāts bija šāds: “napietni panākumi cīņā pret korupciju, izveidojot specializētu pretkorupcijas izmeklēšanas aģentūru augsta līmeņa korupcijas noziegumu izmeklēšanai un nodrošinot tās efektīvu darbību...”) un 2015. gada asociācijas programmā.

V. Nozīmīgs pārredzamības un pētnieciskās žurnālistikas darbības pieaugums kopš Pašcieņas revolūcijas ir veicinājis sabiedrības negatīvās uztveres palielināšanos par sabiedrības trūkumiem. Tas savukārt ietekmē korupcijas uztveres indeksu, piemēram, *Transparency International* indeksa ticamību.

VII. ES ir sniegusi spēcīgu atbalstu plašāka mēroga tiesu sistēmas reformas centieniem, kā arī visas korupcijas apkarošanas struktūras izveidei. Uzticēšanās iepriekš minētajām izveidotajām korupcijas apkarošanas iestādēm ir salīdzinoši augsta, un tās ir guvušas rezultātus, lietās bieži vien ir pieņemti notiesājoši spriedumi. Tomēr šo uzticēšanos ietekmē valsts un reģionālie plašsaziņas līdzekļu uzņēmumi, kas pieder savtīgu interešu vadītām grupām, no kurām daudzas pašas ir pakļautas pretkorupcijas izmeklēšanai.

Korupcijas apkarošanas iestāžu izveides mērķis bija izveidot specializētu institucionālo ķēdi, kas darbotos paralēli parastajai krimināltiesību ķēdei, kura nav vēlējusies / nav spējīga risināt korupcijas lietas. To vislabāk ilustrē labi zināmā Kijevas Administratīvā rajona tiesa, kas konsekventi ir pasludinājusi spriedumus, kuri apdraud cīņu pret korumpētām darbībām. Pašlaik prezidents *Zelensky* ir reģistrējis likumu, ar ko tiktu atcelta šī tiesa un jurisdikcija tiktu nodota citai tiesu iestādei.

Varētu sagaidīt, ka nereformētās tiesu sistēmas un tiesu pārvaldības struktūru daļas noteiktā mērā ietekmēs specializētās korupcijas apkarošanas iestādes, tomēr pastāv vairāki aizsardzības pasākumi, kas mazina šādus riskus. Lai gan neatkarīgās korupcijas apkarošanas iestādes jau pilnībā darbojas un gūst rezultātus, ES vienlaikus atbalsta visaptverošas tiesu sistēmas un civilās drošības sektora reformas.

VIII. Ukrainas parlaments pieņēma juridisko pamatu e-lietu pārvaldības sistēmas ieviešanai attiecībā uz VPB un SPP (viens no ES MFP V programmas nosacījumiem). Tas paver ceļu visas krimināltiesību ķēdes digitalizācijai, kas veicinās pārredzamību un efektivitāti.

Projektā *Pravo Justice* (4. elements) risināts jautājums par datubāzu sadarbību un reģistru uzticamību.

IX. Ukrainas starptautisko partneru koordinācijas līmenis, tostarp savstarpēji izvirzītie nosacījumi, ir bijis izcils. Tas attiecas uz pretkorupcijas arhitektūru, nozaru pretkorupcijas reformām un prokuratūras un tiesu sistēmas reformu.

X. Ir vispāratzīts, ka praktiski un pētnieki šajā jomā joprojām saskaras ar ierobežojumiem un ilgstoši pastāvošām problēmām korupcijas līmeņa izmaiņu mērīšanā, kā arī ar to, vai korupcijas apkarošanas centieniem ir ietekme. ESAO Korupcijas apkarošanas tīkls, izmantojot ES Integritātes programmu korupcijas apkarošanai, izmēģina ļoti detalizētus pretkorupcijas darbības rādītājus, kas tiek pārbaudīti vairākās valstīs, tostarp Ukrainā. Tomēr šī joma joprojām ir sarežģīta un lēni progresējoša, jo ir grūti tieši izmērīt korupciju. Pašreizējā tendence bieži vien ir paļaušanās uz netiešu mērīšanu, izmantojot aizstājējvērtības, kas ir specifiskas noteiktā kontekstā, bet ir vieglāk novērojamas un īstenojamas.

XI. Lūdzam skatīt turpmāk sniegtās Komisijas atbildes uz Revīzijas palātas ieteikumiem.

IEVADS

05. Nav ne universālas korupcijas definīcijas, ne skaidri definētu apakš kategoriju. Strādājot ar Ukrainu korupcijas apkarošanas jomā, ES savos dokumentos nav izmantojusi terminu “liela mēroga korupcija”, bet gan plašāk izplatīto terminu “augsta līmeņa korupcija”.

12. ES pieeja korupcijas izskaušanai ir izstrādāta Ukrainai īpaši pielāgotā veidā. Tagad tā tiek pārņemta citās valstīs. Tā ietver konkurences stimulēšanu dažādās ekonomikas nozarēs, tādējādi ierobežojot korupcijas rašanās iespējas.

APSVĒRUMI

22. Liela mēroga korupcijas pamatcēloņi ir vispārzināmi, t. i., tiesa tos uzskatītu par “vispārzināmu faktu”, kam nebūtu vajadzīgi pierādījumi. Ir daudz pierādījumu no pētījumiem, kas demonstrē liela mēroga korupcijas pamatcēloņus. Pirms Ukrainai paredzētās tehniskās palīdzības plānošanas ES dienesti ir pasūtījuši pētījumus un izmantojuši vairākus ticamus avotus, tostarp sanāksmes, publisku / plašsaziņas līdzekļu / oficiālu informāciju un statistiku.

24. Galvenie ES dokumenti, kas saistīti ar Ukrainu, konsekventi uzsver cīņu pret korupciju kā vienu no galvenajām prioritārajām darbības jomām trīs svarīgās dimensijās: pirmkārt, izmantojot pastāvīgu politikas dialogu, kurā cīņa pret korupciju tiek izcelta augsta līmeņa iesaistē (piemēram, samitu deklarācijās, augsta līmeņa vizītēs), tehniskās sanāksmēs un nozīmīgos dokumentos, piemēram, asociācijas nolīgumā un ES vienotajā atbalsta shēmā 2018.–2020. gadam. Otrkārt, attiecībā uz nosacījumiem tādos politikas instrumentos kā MFP, valsts budžeta atbalsta programmas un vīzu režīma liberalizācijas rīcības plāns. Treškārt, saistībā ar plānošanu, kas sniedza atbalstu korupcijas apkarošanas un tiesu sistēmas reformām.

Konkrēti, vairākās ES MFP programmās bija iekļauti nosacījumi, kas saistīti ar korupcijas apkarošanas iestāžu, tostarp Pretkorupcijas augstās tiesas izveidi; augsta līmeņa amatpersonu aktīvu deklarāciju pārbaudi; konkurences ieviešanu banku un enerģētikas nozarē, jo īpaši gāzes nozarē; tiesu iestāžu lēmumu izpildes racionalizēšanu; korupcijas novēršanas aģentūru vadītāju atlasī; un VPB un SPP e-lietu pārvaldības sistēmas darbības uzsākšanu. Vīzu režīma atcelšanas apturēšanas mehānisma ziņojumos regulāri ir minēta cīņa pret augsta līmeņa korupciju un nepieciešamība nodrošināt to iestāžu neatkarību un efektivitāti, kuru uzdevums ir apkarot šo konkrēto korupcijas veidu.

26. Komisija korupcijas apkarošanā patiešām ir izmantojusi daudzdimensionālu pieeju. Attiecīgi ES ir pievērsusies korupcijas izskaušanai četros nozīmīgos virzienos: korupcijas iespēju likvidēšana ar nosacījumu un politikas dialoga palīdzību, neatkarīgu korupcijas apkarošanas iestāžu izveide un spēju veidošana, atbalsts pilsoniskajai sabiedrībai un pētnieciskajiem plašsaziņas līdzekļiem un tiesu sistēmas / prokuratūras reforma.

27. Korupcija kā sarežģīts sabiedrības fenomens ir jārīsina daudzdimensionālā veidā. Tieši holistiska un transversāla pieeja korupcijas apkarošanā ir pasaulē atzīta prakse.

ES ir pievērsusies korupcijas izskaušanai četros nozīmīgos virzienos.

Pirmkārt, preventīvi, izmantojot savas makrofinansiālās palīdzības (MFP) programmas, budžeta atbalstu un vīzu režīma liberalizācijas rīcības plānu, ES pieprasīja ieviest konkurenci dažādās nozarēs. Tas savukārt ievērojami ierobežoja iespējas un liedza vietu korupcijai, piemēram, gāzes un banku nozarē, attiecībā uz valūtas maiņas kursu, veselību, konkurences politiku, publisko iepirkumu un valstij piederošu uzņēmumu pārvaldību.

Otrkārt, ES kopā ar starptautiskajiem partneriem bija nozīmīga loma augsta līmeņa (liela mēroga) korupcijas apkarošanas juridiskā un institucionālā pamata stimulēšanā un izveidē – Ukraina ieviesa vienu no visaptverošākajām aktīvu deklarēšanas sistēmām pasaulē un izveidoja specializētas korupcijas apkarošanas iestādes. Tās ir Ukrainas Valsts pretkorupcijas birojs (VPB), Specializētā pretkorupcijas prokuratūra (SPP), Pretkorupcijas augstā tiesa (PAT) un Korupcijas novēršanas valsts aģentūra (KNVA). ES ir sniegusi šīm iestādēm atbalstu un spēju veidošanu, izmantojot pašreizējās programmas, kas ir guvušas ticamus rezultātus sarežģītās augsta līmeņa korupcijas lietās, neraugoties uz procesuāliem sarežģījumiem Covid-19 pandēmijas dēļ.

Treškārt, ES ir veikusi lielus ieguldījumus, lai radītu iespējas dinamiskai pilsoniskajai sabiedrībai, pētnieciskajai žurnālistikai un plašsaziņas līdzekļiem, kā arī uzņēmumiem, kas veicina integritātes kultūru gan centrālā, gan reģionālā līmenī.

Ceturtkārt, ES ir sniegusi spēcīgu atbalstu prokuratūras reformām, tostarp ar prokuroru atestāciju visos līmeņos, kā arī ar notiekošo plašāka mēroga tiesu sistēmas reformu. Visi šie elementi ir nozīmīgi ES daudzdimensionālajai pieejai augsta līmeņa (liela mēroga) korupcijas apkarošanā.

29. Faktiski 12. projekts, kura budžets ir 14,5 miljoni EUR, ir lielākais Komisijas projekts korupcijas apkarošanas jomā.

32. ES ir risinājusi jautājumu par korupcijas un oligarhu struktūru ekonomiskās ietekmes likvidēšanu, izmantojot arī MFP nosacījumus: piemēram, mudinot nodalīt “Naftogaz”, ar fiksētu valūtas kursu likvidējot arbitrāžu un attīrot banku sektoru. Turklāt aktīvu deklarēšanas sistēmai, ko atbalstīja ES, bija liela nozīme to korumpēto amatpersonu atklāšanā, kuras oligarhi ir izmantojuši savu interešu veicināšanai.

34. Tiešām tā ir Padome, kas pieņem tiesību aktus par sankcijām. Lai pieņemtu ES ārpolitikas lēmumus, nepieciešama dalībvalstu vienprātība.

Padome dara visu iespējamo, lai nodrošinātu, ka iekļaušana sarakstā atbilst visām juridiskajām prasībām, ko noteikušas ES tiesas, ņemot vērā judikatūras attīstību, lai iekļaušana sarakstā netiktu sekmīgi apstrīdēta ES tiesās.

Padomei ir jāpieņem tiesību akti, ar ko ievieš aktīvu iesaldēšanu un citus ierobežojošus pasākumus, un ES dalībvalstīm ir jāīsteno šie pasākumi. Minētā režīma mērķis ir atvieglot to, kā Ukrainas valsts

atgūst līdzekļus, veicot aktīvu iesaldēšanu un novēršot naudas pārvedumus uz citām valstīm. Savukārt vīzu aizliegumiem ir cits mērķis, kas neietilpst uz nelikumīgu piesavināšanos attiecināmā sankciju režīma darbības jomā.

36. Projektā galvenā uzmanība nav pievērsta liela mēroga korupcijai, bet gan civilās drošības sektora reformai. Projekts nesēn ir spējis sākt pilnībā darboties. *EUAM Ukraine* ir nodrošinājusi vairākas apmācības un projektu aprīkojumu saistībā ar *Pravo Police* spēju veidošanas darbībām.

Ukrainas valsts policija 2020. gada decembrī ir saņēmusi divus ES finansētus mūsdienīgus modulārus datu centrus, kas ir savienoti ar esošo valsts policijas telekomunikāciju infrastruktūru. Jaunie datu centri atbalstīs operācijas un vairāk nekā 45 000 policistu visā Ukrainā, valsts un kopienas līmenī, tostarp policijas neatliekamās palīdzības tālruņa 102 dienestu.

38. ES sniedza spēcīgu atbalstu korporatīvās pārvaldības reformām valstij piederošos uzņēmumos un “Naftogaz” pārstrukturēšanu/nodalīšanu, abos gadījumos piemērojot MFP nosacījumus. Mēs esam arī atbalstījuši vairāku valstij piederošu uzņēmumu un valstij piederošu banku pārstrukturēšanu un pārvaldības uzlabojumus, sniedzot lielāko ieguldījumu ERAB vairāku līdzekļu devēju kontā.

40. Pirmkārt, ES ieviesa ar attiecīgām reformām saistītus nosacījumus ES MFP V programmā. Otrkārt, Komisija īstenoja 17. projektu (*Pravo Justice*), kurā padziļināti analizēja problēmas, kas saistītas ar izpildes panākšanas politiku un moratoriju, un sniedz plašus politikas ieteikumus reformu turpināšanai. Problēmas šajā jomā ir sarežģītas un daudzšķautņainas, un tām nepieciešama ilgtermiņa reaģēšanas stratēģija, kā arī politiskā griba.

41. Attiecībā uz faktu atjauninājumu par “Naftogaz” uzraudzības padomi:

2021. gada 19. maijā Ministru kabinets uz 1 gadu atkārtoti iecēla piecus pašreizējos uzņēmuma uzraudzības padomes locekļus, līdz tiks pabeigta jaunas neatkarīgas uzraudzības padomes atlase konkursa kārtībā, atbrīvoja *Robert Bensch* no “Naftogaz” uzraudzības padomes un paziņoja par konkursa atlasi četriem neatkarīgiem uzraudzības padomes locekļiem.

42. ES atbalstītās valstij piederošu uzņēmumu korporatīvās pārvaldības reformas ietvēra daudzus pretkorupcijas pasākumus, kas tieši saistīti ar labu korporatīvo pārvaldību, pareizu finanšu pārvaldību, pārredzamību un pārskatatbildību. Mūsu centieni tika virzīti, izmantojot ar valstij piederošu uzņēmumu reformu saistītus nosacījumus vairākās ES makrofinansiālās palīdzības programmās, augsta līmeņa politikas dialogos/sanāksmēs, ERAB vairāku līdzekļu devēju kontā veiktās intervences, daļību privatizācijas darba grupā un valstij piederošu uzņēmumu uzraudzības padomes locekļu atlases procesu novērošanu un reformu atbalsta grupu finansēšanu Ekonomikas ministrijā un citās valdības struktūrās.

43. Valsts atbalsts un konkurence ir kompleksas reformu jomas. ES valstīs reformu pabeigšana šajā jomā ilga daudzus gadus. Šai reformu programmai būs vajadzīgs laiks arī Ukrainā. Ukraina pēdējos gados ir panākusi zināmu progresu, tostarp attiecībā uz Ukrainas Antimonopola komitejas (UAK) institucionālās neatkarības stiprināšanu un tiesiskā regulējuma un izpildes panākšanas sistēmas uzlabošanu, lai to saskaņotu ar ES valsts atbalsta un konkurences noteikumiem. ES sniedza atbalstu gan tiesiskajam regulējumam, gan izpildes spējai. ES projekti, proti, 10. un 19. projekts, kurus Revīzijas palāta pārbaudīja, sniedza atbalstu institucionālajām spējām, galveno uzmanību pievēršot spējai panākt izpildi.

Attiecībā uz UAK neatkarību – lai gan joprojām pastāv dažas problēmas un riski, pēdējos gados ir panākts ievērojams progress UAK neatkarības stiprināšanā, kā izklāstīts ESAO MVU politikas indeksa ziņojumā. Atsauce uz UAK neatkarību asociācijas īstenošanas ziņojumā attiecas uz konkrētu

jautājumu, kas saistīts ar publiskā iepirkuma pārsūdzības iestādes vadītāja atlases procesu (kas Ukrainā ir viens no UAK komisāriem).

44. Kopīga atbilde uz 44. punktu un 1. izcēlumu

Ņemot vērā to, ka ir vispāratzīts, ka praktiķi un pētnieki šajā jomā joprojām saskaras ar ierobežojumiem un ilgstoši pastāvošām problēmām korupcijas līmeņa izmaiņu mērīšanā, kā arī ar to, vai korupcijas apkarošanas centieni progresē un vai tiem ir ietekme, ESAO Korupcijas apkarošanas tīkls, izmantojot ES Integritātes programmu korupcijas apkarošanai, izstrādās ļoti detalizētus pretkorupcijas darbības rādītājus ar skaidriem un pielāgotiem kritērijiem, kas tiek pārbaudīti vairākās valstīs, tostarp Ukrainā. Tomēr šī joma joprojām ir sarežģīta un kopumā lēni progresējoša, jo ir grūti tieši izmērīt korupciju. Pašreizējā tendence bieži vien ir paļaušanās uz netiešu mērīšanu, izmantojot aizstājējvērtības, kas ir specifiskas noteiktā kontekstā, bet ir vieglāk novērojamas un īstenojamas.

46. Nav skaidrs, kādai vajadzētu būt papildu īpašā ziņojuma pievienotajai vērtībai. Vienotajai atbalsta shēmai ir konkrētas prioritātes un mērķi ar skaidri noteiktiem rādītājiem. *EUAM Ukraine* kā KDAP misija ir instruments, par kuru vienojusies Padome un kurai ir sava uzraudzības un izvērtēšanas sistēma. Salīdzinošā vērtēšana tika ieviesta kā līdzeklis, lai misijas pilnvaru īstenošanā būtu lielāka stingrība un pārskatatbildība. Plānošanas posmā tiek noteikti mērķtiecīgi kritēriji, lai misijas un Civilās plānošanas un īstenošanas centrs (CPĪC) varētu veikt īstenoto darbību uzraudzību un novērtēšanu. *EUAM Ukraine* ievēro ziņošanas pamatnostādnes, par kurām vienojušās ES dalībvalstis. Par misijas ietekmi un sasniegumiem EĀDD/CPĪC tiek ziņots reizi sešos mēnešos, un ES dalībvalstis tos apstiprina oficiālu ziņojumu veidā, pamatojoties uz kritērijiem un atbilstīgi misijas pilnvarām.

47. Ikgadējā ārējās darbības pārvaldības ziņojumā (*EAMR*) ir iekļauts progress, kas panākts prioritārajās jomās, kuras minētas vienotajā atbalsta shēmā 2018.–2020. gadam. *EAMR* ir svarīgs pārvaldības instruments programmu un galveno darbības rādītāju īstenošanas uzraudzībai. Tomēr tas neatsaucas sistemātiski uz rādītājiem, kas iekļauti vienotajā atbalsta shēmā 2018.–2020. gadam.

49. Kā civilā KDAP misija *EUAM Ukraine* ievēro ziņošanas pamatnostādnes, par kurām vienojušās ES dalībvalstis. Par misijas ietekmi un sasniegumiem EĀDD/CPĪC tiek ziņots reizi sešos mēnešos, un ES dalībvalstis tos apstiprina oficiālu ziņojumu veidā, pamatojoties uz kritērijiem un atbilstīgi misijas pilnvarām. Turklāt pirms katra pilnvaru termiņa pagarināšanas tiek veikts visaptverošs operatīvais novērtējums un stratēģiskais pārskats. Šie procesi kalpo par pamatu pilnvaru pagarināšanai. EĀDD pašlaik strādā pie ietekmes novērtējuma metodoloģijas attiecībā uz KDAP misiju darbību vidēja termiņa un ilgtermiņa ietekmi.

53. Vēl viens būtisks sasniegums bija atbalsts lielā mērā pārredzamai un uz nopelniem balstītai Pretkorupcijas augstās tiesas tiesnešu atlasei, iesaistot starptautiskus ekspertus, un tai sekojošs atbalsts līdz tiesas pilnīgai darbības sākšanai.

56. Komisija uzskata, ka tehniskās palīdzības sniegšana ir pakārtota nosacījumam. Piemēram, Komisija ir uz laiku apturējusi ES Korupcijas apkarošanas iniciatīvas (*EUACI*, 12. projekts) atbalstu vienai no būtiskākajām iestādēm (KNVA), kad tika apdraudēta tās vadības integritāte. Līdzīgu iemeslu dēļ atbalsts tika ievērojami samazināts arī Augstajai tieslietu padomei ES programmas *Pravo Justice* (17. projekts) ietvaros.

58. *EUAM* sniedza stratēģiskus ieteikumus attiecībā uz 2019. gada septembrī parakstīto likumu par prokuratūras reformu. Misija bija cieši iesaistīta arī tam sekojošajā prokuratūras atestācijā, kuras rezultātā divas trešdaļas nokārtoja zināšanu, kompetences un integritātes pārbaudes.

4. izcēlums. Komisijas un *EUAM* ieguldījums prokuroru atkārtotā novērtēšanā un atlasē

Līdz šim no aptuveni 12 000 prokuroru atestāciju ir nokārtojuši tikai 7700 prokuroru. Tiesās tiek izskatītas aptuveni 1800 lietu, kurās atestācija tiek apstrīdēta. Atestācijas reformas pamatā bija 2019. gada oktobra likums, ar kuru tika ieviests reformas divu gadu pārejas periods, kura laikā parasto prokuratūras struktūru, tostarp Prokuroru kvalifikācijas un disciplinārlietu komisijas (PKDK), darbība bija jāaptur, lai varētu atjaunot visu prokuratūras sistēmu.

Turklāt 2021. gada maijā ģenerālprokurors pieņēma jaunus noteikumus par iecelšanu administratīvajos amatos (MFP V programmas nosacījums), kas tiks piemēroti reformas pagaidu periodā, un tiek strādāts pie tā, lai uzlabotu procedūru pastāvīgajam laikposmam, kas sākas 2021. gada rudenī.

59. Uzticēšanos tiesībsardzības un prokuratūras sistēmām Ukrainā ir grūti panākt ātri. Ir arī grūti to izmērīt, jo tas ir atkarīgs no aptauju kvalitātes un to ietekmē vairāki faktori, tostarp plašsaziņas līdzekļi. Uzticēšanās tiesībsardzības aģentūrām joprojām ir zema, taču gadu gaitā ir palielinājusies – ar dažiem izņēmumiem un samazinājumu 2020. gadā. Papildus aptaujām, ko pasūtīja *EUAM*, ir svarīgi aplūkot tendences citās plaši atzītās aptaujās, piemēram, *Razumkov Centre*² aptaujās par uzticēšanos tiesībsardzības iestādēm un prokuratūrai¹. *EUAM* vienmēr salīdzina vairākus avotus un ietver arī datus par tiesībsardzības iestāžu pieredzi un efektivitāti, novērtējot iedzīvotāju viedokļus par tiesībsardzības iestādēm Ukrainā.

61. 2016. gada reformu pakete (kas veidoja novērtējuma bāzi attiecībā uz valsts veidošanas līguma izpildi) bija pozitīva un pietiekama. Venēcijas komisija patiešām pozitīvi novērtēja konstitucionālās izmaiņas un papildu tiesību aktu noteikumus. Kritiskās analīzes, uz kurām atsaucas Revīzijas palāta, tika veiktas vēlāk, un tādējādi tās nevarēja izmantot par pamatu vērtējumam, ņemot vērā piemērojamību laikā. Valsts veidošanas līgums paredzēja tikai juridisku izmaiņu pieņemšanu, bet ne to pilnīgu īstenošanu. Patiešām, ņemot vērā laiku, kas nepieciešams tik dziļām izmaiņām tiesu sistēmā, prasība nodrošināt pilnīgu īstenošanu būtu pretrunā visam valsts veidošanas līguma mērķim, proti, ātri sniegt atbalstu sākotnējam laikam pēc Maidana.

62. Ukrainas parlaments 2021. gada 29. jūnijā pieņēma likumu par Augsti kvalificētu tiesnešu komisijas (AKTK) atjaunošanu. Ar šo likumu tiek ieviesta jauna pārredzama un uz nopelniem balstīta atlases procedūra tās locekļiem, tostarp balsošanas modelis, kas paredz iekšēji ieceltu neatkarīgu ekspertu izšķirīgu lomu saskaņā ar Venēcijas komisijas ieteikumiem. Tehnisku iemeslu dēļ jūlija vidū būs atkārtoti jābalso par šo likumu. Paredzams, ka jūlija vidū tiks pieņemts likumprojekts, kas paredz pašreizējo/topošo Augstās tieslietu padomes (ATP) locekļu pārbaudi/integritātes pārbaudi.

5. izcēlums. Komisijas atbalsts e-lietu pārvaldības sistēmai

Ukrainas parlaments 2021. gada jūnijā pieņēma likumu, ar ko tika izveidots juridiskais pamats e-lietu pārvaldības sistēmai pretkorupcijas aģentūrās un visās citās tiesībsardzības aģentūrās Ukrainā. E-lietu pārvaldības sistēma uzlabos kriminālizmeklēšanas pārredzamību un efektivitāti un samazinās korupcijas risku.

71. Korupcijas apkarošanas iestādēs ir tiesneši, prokurori un izmeklētāji, kurus izvēlas saskaņā ar stingru procedūru, tostarp integritātes pārbaudi. Tām ir arī ekskluzīva jurisdikcija izskatīt augsta līmeņa korupcijas lietas un īpaši izmeklēšanas līdzekļi. Pateicoties tam, stabilai spēju veidošanai un IT atbalstam, šīs aģentūras sāka darboties un sāka uzrādīt ticamus rezultātus.

² *Razumkov* aptaujas datu avots par 2019.–2020. gadu, pieejams tikai ukraiņu valodā:

<https://razumkov.org.ua/napiamky/sotsiologichni-doslidzhennia/otsinka-sytuatsii-v-kraini-dovira-do-institutiv-suspilstva-ta-politykiv-elektoralni-oriientatsii-gromadian-berezen-2021r>

Kopš PAT darbības sākuma 2019. gada beigās jau ir pieņemti vairāk nekā 34 spriedumi, tostarp faktiski cietumsodi. Daudzas citas lietas tuvojas beigām, un drīz tiek gaidīti spriedumi.

Lai gūtu panākumus sarežģītās korupcijas lietās, ir vajadzīgs laiks. Turklāt Covid-19 aizkavēja daudzas tiesvedības.

Jāatzīst arī, ka, pateicoties aktīvu deklarēšanas sistēmas darbībai (daļa no ES nosacījumiem saskaņā ar MFP un valsts veidošanas līgumu), simtiem tiesnešu 2016.–2018. gadā nolēma atkāpties no amata, nevis veikt kvalifikācijas izvērtēšanu vai iesniegt aktīvu deklarācijas (piemēram, https://hcj.gov.ua/sites/default/files/field/file/zvit_2016.pdf).

73. Lēmums tika pieņemts, pamatojoties gan uz faktisko progresu, gan uz Ukrainas iestāžu apņemšanos. Pateicoties pretkorupcijas kritērijiem, Ukrainas iestādes pievērsa pastiprinātu uzmanību ES atbalstam korupcijas apkarošanai Ukrainā un palielināja iesaisti.

6. izcēlums. Pretkorupcijas nosacījumu/kritēriju piemēri ar novērtējuma problēmām

Novērtējuma pamatā bija Ukrainas panāktā progresa un stingrās apņemšanās apvienojums. Novērtēšanas laikā bija sasniegti pozitīvi rezultāti attiecībā uz pieņemto pretkorupcijas tiesību aktu īstenošanu – bija izveidots nozīmīgais VPB, vadītājs bija iecelts, aģentūrā darbinieki bija pieņemti darbā un apmācīti, KNVA valde bija ievēlēta un SPP vadītājs bija iecelts. Ar šiem pamatiem īstenošana bija nenovēršama.

Sestajā progresa ziņojumā par to, kā Ukraina īsteno vīzu režīma liberalizācijas rīcības plānu, tiešām ir minētas vairākas pozitīvas norises korupcijas apkarošanas jomā. Tajā ir skaidri pausts, ka “progress, kas norādīts piektajā ziņojumā par pretkorupcijas politiku, jo īpaši likumdošanas un institucionālo progresu, ir turpinājies”. Sīkāku informāciju skatīt arī ziņojumam pievienotajā Komisijas dienestu darba dokumentā SWD(2015) 705 final, 14.–16. lpp. Ziņojumā ir minētas Ukrainas apņemšanās. Sestajā ziņojumā minēts, ka “pamatojoties uz šo apņemšanos, tiek uzskatīts, ka korupcijas apkarošanas kritērijs ir sasniegts”, lai stimulētu Ukrainu pildīt šīs apņemšanās. Tomēr secinājums, ka kritērijs ir izpildīts, ir balstīts arī uz 5.–6. lappusē minēto progresu (tas ir sīkāk izklāstīts dienestu darba dokumenta 14.–16. lpp.).

Galvenais jēdziens attiecībā uz šā nosacījuma izpildi bija tas, vai 2016. gada novembrī (*un nevis 2018. gadā, kad tika pieņemts lēmums par MFP III*) sistēma bija “efektīva”. Ņemot vērā sistēmas sarežģītību, uz jautājumu par to, vai vispārējā sistēma ir efektīva, nevarēja atbildēt vienkāršā veidā un matemātiski precīzi, bet tam bija vajadzīgs subjektīvs vērtējums. Citiem vārdiem sakot, šajā vērtējumā bija zināma rīcības brīvība. Pamatojoties uz to, ka elektroniskā sistēma uzsāka darbību 2016. gada 1. septembrī un 2016. gada 30. oktobrī sistēmā jau bija iesniegtas 103 268 gada deklarācijas un deklarācijas bija publiski pieejamas Korupcijas novēršanas valsts aģentūras (KNVA) tīmekļa vietnē, Komisija, ievērojot tās rīcības brīvību, uzskatīja, ka sistēma ir efektīva. Šis novērtējums nebija vienkārši pieņemts, bet papildus iepriekš minētajiem faktiem tas balstījās uz ārējo ekspertu novērtējumu. 2016. gada novembrī nebija faktiskas norādes, kas ļautu secināt, ka Komisija vai kāds cits lēmuma pieņemšanā iesaistītais dalībnieks būtu pārsniedzis savu rīcības brīvību.

Šis nosacījums ir vērsts uz VPB, SPP un KNVA izveidi un neatkarīgu darbību. Atbilstības novērtēšanas laikā visas trīs iestādes bija izveidotas un tām bija funkcionāla neatkarība. To neatkarību no politiskās ietekmes nav iespējams novērtēt vienā laika atskaites punktā, un tā ir pastāvīgi atkārtoti jāapstiprina.

76. Komisija uzskata, ka aktīvu deklarēšanas sistēma netiek pietiekami novērtēta. Aktīvu deklarācijas (AD) ir spēcīgs instruments korupcijas novēršanai. Tās nav tikai pamats iespējamai

kriminālizmeklēšanai. Tādējādi Revīzijas palātas novērtējumā nepietiekami novērtēta netiešā ietekme un pozitīvā ietekme, kāda AD sistēmai ir kā preventīvam instrumentam – piemēram, publiski pieejamās AD bija galvenais avots (starptautisko) atlases komiteju darbā, novērtējot kandidātu integritāti (Starptautisko ekspertu publiskā padome / PAT tiesneši 2018. gadā; KNVA vadītāja atlase 2019. gadā un SPP vadītāja atlase 2020./2021. gadā). Turklāt jau saistībā ar pienākumu iesniegt publisku AD simtiem tiesnešu 2016. gadā un turpmākajos gados atkāpās no amata. Arī pilsoniskā sabiedrība un pētnieciskie žurnālisti savā darbā bieži izmanto pieejamās AD, lai atklātu korupcijas un organizētās noziedzības shēmas.

Attiecībā uz AD sistēmas efektivitāti – nesen tika veikti daži uzlabojumi sistēmā un pārbaudes noteikumos, kas to padarīja efektīvāku. Turklāt KNVA vadība tika izraudzīta, iesaistot starptautiskus ekspertus, kas nodrošināja KNVA neatkarību un proaktīvu darbību pēdējā laikposmā, cita starpā attiecībā uz AD pārbaudēm.

77. Attiecībā uz korupcijas apkarošanas stratēģiju 2018.–2020. gadam minētā stratēģija, neraugoties uz vairākiem trūkumiem, būtu panākusi progresu, tāpēc tā saskārās ar spēcīgu pretestību no savtīgām interesēm. Ņemot vērā šos apstākļus, ES nolēma to atbalstīt pat tad, ja stratēģija nebūt nav perfekta. Stratēģijas vispārējais novērtējums var būt pozitīvs, pat ja nav ņemti vērā visi ieteikumi.

Tomēr pat šis atbalsts un uzstājība nebija pietiekami spēcīga, lai nodrošinātu pieņemšanu.

Pastāv ierobežojumi, ciktāl ES var ietekmēt suverēnas trešās valsts stratēģijas.

78. ES uz laiku apturēja *EUACI* atbalstu vienai no būtiskākajām ES atbalsta iestādēm (KNVA, kad (arī reputācijas) risks kļuva pārāk augsts).

79. Faktiski 12. projekts (*EUACI*) tieši atbalstīja KNVA pārstrukturēšanas procesu, sniedzot likumdošanas ieteikumus par pieņemto likumu, kā arī ieceļot starptautiskus ekspertus un izveidojot pilnīgu sekretariāta atbalstu atlases komisijai.

80. Ukrainas parlaments 2021. gada 29. jūnijā pieņēma likumu, ar ko atjaunoja preventīvu sankciju režīmu par aktīvu deklarāciju neiesniegšanu un nepatiesu deklarāciju iesniegšanu.

82. VPB paļaujas uz Valsts finanšu uzraudzības dienesta (VFUD) analītisko dienestu, un ar *EUACI* atbalstu ir pastiprināta abu aģentūru sadarbība (sk. *EUACI* galīgo rezultātu ziņojumu, 38. lpp.).

Attiecībā uz Ukrainas Drošības dienestu – ar spēcīgu ES atbalstu Ukrainas parlamentā pašlaik tiek izskatīts likumprojekts, ar ko pamatīgi reformētu šo iestādi.

83. SPP ir juridiski un funkcionāli neatkarīga no Ģenerālprokuratūras. Tā ir pilnvarota īstenot savas pilnvaras autonomi. Tomēr pašlaik SPP vadītāja neesības dēļ ģenerālprokurors veic ierobežotu daudzumu vadītāja funkciju.

Komisija atbalsta notiekošo jaunā SPP vadītāja atlases procesu, izvirzot starptautiskus ekspertus atlases komisijā, kā arī nodrošinot sekretariāta atbalstu komisijas ekspertiem, ko nodrošina *EUACI*.

84. PAT galu galā tika izveidota galvenokārt ES un citu starptautisko partneru, jo īpaši SVF un G7, nemitīgā politiskā spiediena dēļ.

Līdz šim PAT ir pieņēmusi 38 spriedumus (33 notiesājošus spriedumus un 5 attaisnojošus spriedumus) un vairāk nekā 200 lietu vēl nav izskatītas. Tas ir ievērojams augsta līmeņa lietu skaita pieaugums salīdzinājumā ar situāciju pirms PAT darbības sākuma.

86. Līdz 2021. gada jūnijam PAT ir pasludinājusi 38 spriedumus, no kuriem 33 ir notiesājoši spriedumi un 5 attaisnojoši spriedumi.

SECINĀJUMI UN IETEIKUMI

89. Pēdējo piecu gadu laikā ES ir bijusi nozīmīga loma tiesiskās un institucionālās sistēmas izveidē, kas ir nepieciešama, lai apkarotu augsta līmeņa (liela mēroga) korupciju, praksē ieviešot šo sistēmu, modernizējot un padarot pārredzamāku publiskā iepirkuma sistēmu, nodrošinot pilnvērtīgas pilsoniskās sabiedrības un pētnieciskās žurnālistikas kopienas iespējas. Visi šie elementi ir nozīmīgi augsta līmeņa (liela mēroga) korupcijas apkarošanā. Specializētās korupcijas apkarošanas iestādes ir arī sākušas gūt ticamus rezultātus sarežģītās augsta līmeņa korupcijas lietās, lai gan specializētā tiesu iestāžu ķēde tika pabeigta tikai 2019. gada beigās un Covid-19 negatīvi ietekmēja tiesvedības.

90. Lūdzam skatīt mūsu atbildes uz kopsavilkuma iedaļas IV punktu un citiem punktiem, kā arī uz 22.–37. punktu. Attiecībā uz “modeli iecelšanas ierobežošanai” – Savienība 2014. gadā ieviesa ierobežojošus pasākumus attiecībā uz nelikumīgu piesavināšanos Ukrainā, lai atvieglotu līdzekļu atgūšanu, iesaldējot to personu līdzekļus, pret kurām Ukrainā notiek kriminālprocesi par Ukrainas valsts līdzekļu nelikumīgu piesavināšanos. Režīma darbības joma ir mērķtiecīga un aptver gadījumus, kad publiskie līdzekļi vai resursi ir nelikumīgi piesavināti un valstij ir nodarīts finansiāls kvantificējams kaitējums.

Pasākumi neietver ceļošanas aizliegumu, jo tas ir ārpus nelikumīgas piesavināšanās sankciju režīma darbības jomas.

91. *EUACI* lielā mērā koncentrējās uz cīņu pret liela mēroga korupciju. Lielākā daļa korupcijas apkarošanas iestāžu, kuras tā atbalstīja, nodarbojas tikai ar liela mēroga korupciju. Skatīt arī iepriekš sniegtās atbildes (piemēram, 29. punktā).

1. ieteikums. Izstrādāt un īstenot konkrētas darbības, kas vērstas pret augsta līmeņa korupciju

a) EĀDD un Komisija pieņem šo ieteikumu.

b) EĀDD un Komisija pieņem šo ieteikumu.

c) EĀDD un Komisija pieņem šo ieteikumu.

2. ieteikums. Novērtēt un pielāgot pilsoniskās sabiedrības organizācijām un izmeklēšanas žurnālistikai sniegtā atbalsta apjomu

a) Komisija piekrīt šim ieteikumam.

b) Komisija piekrīt šim ieteikumam.

3. ieteikums. Veicināt brīvas un godīgas konkurences šķēršļu likvidēšanu

a) Komisija piekrīt šim ieteikumam.

b) Komisija piekrīt šim ieteikumam.

c) Komisija piekrīt šim ieteikumam.

94. Ir vispāratzīts, ka praktiķi un pētnieki šajā jomā joprojām saskaras ar ierobežojumiem un ilgstoši pastāvošām problēmām korupcijas līmeņa izmaiņu mērīšanā, kā arī ar to, vai korupcijas apkarošanas

centieniem ir ietekme. ESAO Korupcijas apkarošanas tīkls, izmantojot ES Integritātes programmu korupcijas apkarošanai, izmēģina ļoti detalizētus pretkorupcijas darbības rādītājus, kas tiek pārbaudīti vairākās valstīs, tostarp Ukrainā. Tomēr šī joma joprojām ir sarežģīta un lēni progresējoša, jo ir grūti tieši izmērīt korupciju. Pašreizējā tendence bieži vien ir paļaušanās uz netiešu mērīšanu, izmantojot aizstājējvērtības, kas ir specifiskas noteiktā kontekstā, bet ir vieglāk novērojamas un īstenojamas.

EUAM Ukraine ievēro ziņošanas pamatnostādnes, par kurām vienojušās ES dalībvalstis. Par misijas ietekmi un sasniegumiem ik pēc sešiem mēnešiem ziņo EĀDD/CPĪC, un tos apstiprina ES dalībvalstis. Turklāt pirms katra pilnvaru termiņa pagarināšanas tiek veikts visaptverošs operatīvais novērtējums un stratēģiskais pārskats. EĀDD pašlaik strādā pie ietekmes novērtējuma metodoloģijas attiecībā uz KDAP misiju darbību vidēja termiņa un ilgtermiņa ietekmi.

4. ieteikums. Uzlabot uzraudzību un ziņošanu, lai nodrošinātu informāciju un vajadzības gadījumā veiktu koriģējošus pasākumus

a) Komisija daļēji piekrīt ieteikumam: ierosinātos iepriekš noteiktos (kvantificējamus) mērķus un rādītājus ziņojumā var iekļaut tikai tad, kad tas ir iespējams.

Ziņošana un uzraudzība faktiski jau tiek veikta intensīvi, un tam nepieciešami ievērojami administratīvie resursi. Ziņošana un uzraudzība (piemēram, asociācijas īstenošanas ziņojumi vai citi ziņojumi saskaņā ar asociācijas nolīguma apstiprināto pārvaldību, piemēram, Tieslietu un iekšlietu apakškomitejas ietvaros) ievēro tādas vispārīgi pieņemtus noteikumus/metodes attiecībā uz kaimiņreģiona valstīm (un citām valstīm), kas detalizēti aptver visas reformu jomas, tostarp tās, kas ir svarīgas cīņā pret augsta līmeņa korupciju. Pastāv maz pielāgošanās iespēju, lai šādos gadījumos ieviestu īpašu uzraudzības sistēmu Ukrainai (un tai nebūtu pievienotās vērtības).

Attiecībā uz uzraudzību saskaņā ar vīzu režīma atcelšanas apturēšanas mehānismu Ceturtajā ziņojumā par vīzu režīma atcelšanas apturēšanas mehānismu, ko paredzēts pieņemt 2021. gadā, tiks izmantota cita metodika, tostarp dalībvalstu ieguldījums, un tiks pieliktas lielākas pūles, lai sīkāk novērtētu vīzu režīma liberalizācijas kritēriju nepārtrauktu izpildi attiecībā uz Austrumu partnerības valstīm.

b) Komisija piekrīt šim ieteikumam.

97. Paredzams, ka Augsti kvalificētu tiesnešu komisija tiks izveidota, izmantojot tiesību aktus, kas pašlaik tiek izskatīti Rada otrajā lasījumā. Šai struktūrai būs uzdevums pārbaudīt pārējos tiesnešus.

98. Tas, ka turpinās pastāvīga cīņa, lai saglabātu augsta līmeņa korupcijas apkarošanas iestāžu sistēmu, nozīmē, ka šī sistēma ir efektīva un spēj apstrīdēt savtīgās intereses.

5. ieteikums. Uzsvērt integritātes nozīmi un apņemšanos veikt reformas, sniedzot iestādēm atbalstu spēju veidošanai

a) Komisija piekrīt šim ieteikumam.

b) Komisija piekrīt šim ieteikumam.

99. Kā norādīts mūsu atbildē uz 5. izcēlumu, Ukrainas parlaments 2021. gada jūnijā pieņēma likumu, ar ko tika izveidots skaidrs juridiskais pamats e-lietu pārvaldības sistēmas iedarbināšanai pretkorupcijas aģentūrās un visās citās tiesībaizsardzības aģentūrās Ukrainā. E-lietu pārvaldības sistēma uzlabos kriminālizmeklēšanas pārredzamību un efektivitāti un samazinās korupcijas risku.

6. ieteikums. Atbalstīt reģistru digitalizāciju

Komisija piekrīt šim ieteikumam.

7. ieteikums. Noteikt stingrākus nosacījumus Komisijas sniegtajam atbalstam

a) Komisija piekrīt šim ieteikumam.

Tiesu sistēmas reforma, prokuratūras reforma un korupcijas apkarošanas iestāžu pārvaldība ir neatņemama daļa no strukturālās politikas nosacījumiem, kas saistīti ar makrofinansiālās palīdzības programmām Ukrainai. Ņemot vērā atlikušās problēmas, paredzams, ka šie reformu elementi arī turpmāk būs daļa no jebkādiem turpmākiem ar MFP saistītiem nosacījumiem.

b) Komisija piekrīt šim ieteikumam.
